

Tingvoll, 3.7.2022

Fiskeridirektoratet
v/Møre og Romsdal fylkeskommune
post@mrfylke.no

KLAGE PÅ TILLATELSE TIL NY AKVAKULTURLOKALITET FOR TORSK

Deres ref. 2021/24504 – 70367/2022.

Med dette påklages fylkeskommunens vedtak av 17.6.2022 om tillatelse til ny akvakulturlokalitet for torsk på lokalitet 45138 Vorpeneset i Vestnes kommune. Vedtaket er mottatt av klager 20.6.2022 og klagefristen er 11.7.2022.

Fylkeskommunen har gitt Romsdal Torsk AS tillatelse til å etablere akvakulturanlegg for torsk på Vorpeneset i Romsdalsfjorden.

Fylkeskommunens vedtak går på tvers av Fiskeridirektoratets anbefalinger, som blant annet er basert på Havforskningsinstituttets vitenskapelige vurderinger av risikoen for villtorsk som følge av torskeoppdrett.

I den seneste [risikovurderingsrapporten om fiskeoppdrett fra Havforskningsinstituttet](#) anbefales det tilbakeholdenhet med å gi nye torskeoppdrettskonsesjoner, og understrekes at den samla risikoen for negativ påvirkning for villtorsken øker med hver nye konsesjon. Mens enkelte oppdrettere hevder at oppdrettstorsken ikke er like interessert i å lage hull og rømme lenger og at den ikke lenger gyter i merd, sier Havforskningsinstituttet at det dessverre ikke finnes vitenskapelig dokumentasjon på at dette stemmer. Spesielt anbefales det at alle viktige gyte og beiteområder for vill kysttorsk skjermes mot torskeoppdrettsanlegg.

Siden Statsforvalteren sa lite om at oppdrettsanlegg gir bl.a. nedslamming, gjødslingseffekt og øker sykdoms- og parasittbelastning, så har ikke dette blitt vurdert i tilstrekkelig grad. Gitt risikoen for alvorlige og irreversible konsekvenser anlegget kan få for vill kysttorsk og andre naturverdier, mener klager at saken ikke er tilstrekkelig utredet, kunnskapsgrunnlaget er mangelfullt og føre var-prinsippet skulle vært tillagt større vekt. Vi utdyper her dette.

1. Mangelfull konsekvensutredning

Akvakulturtiltak krever konsekvensutredning dersom tiltaket får vesentlige virkninger for miljø eller samfunn, jf. konsekvensutredningsforskriften (KU-forskriften) § 8 første ledd bokstav b, jf. forskriftens vedlegg II bokstav f.

I vurderingen av om tiltaket kan få slike vesentlige virkninger, skal det i henhold til KU-forskriften § 10 ses hen til egenskaper ved tiltaket, og tiltakets lokalisering og påvirkning på omgivelsene. I tillegg skal det i nødvendig grad sees hen til virkningenes intensitet og kompleksitet, sannsynlighet for at

virkningene inntreffer og når de inntreffer, varighet, hyppighet og mulighet for å reversere eller begrense dem, samt samlede virkninger av forslaget til tiltak og andre eksisterende, godkjente eller planlagte planer eller tiltak, jf. KU-forskriften § 10 fjerde ledd.

Havforskningsinstituttet (HI) oppsummerer i sin rapport «Kunnskapsgrunnlag for mulig påvirkning fra oppdrettstorsk og levendelagret torsk på villtorsk» av 26. mai 2021 at bestandene av kysttorsk er truet. Inntil bedre kunnskap foreligger, anbefales at beite- og oppvekstområder i nærheten av gytefelt i indre fjorder med høy grad av retensjon, lokal bunnslåing av larver og sårbare bestander gis beskyttelse.

HI påpeker også at kunnskapen om effekten av genetiske interaksjoner mellom domestisert oppdrettstorsk og vill torsk i stor grad mangler, men at det er mye kunnskap om negative effekter av rømt oppdrettslaks. Risikoprofilen for torsk antas å være høyere.

HI påpeker videre at rømt torsk kan spre sykdommer til villfisk. Videre kan rømt torsk påvirke økosystemene, for eksempel konkurrere om beiteområder eller predasjon. I tillegg kan torskeoppdrettsanlegg føre til endringer i vandringsmønster, adferd, fysiologi og reproduksjon hos vill torsk som igjen kan påvirke overlevelse, vekst og rekruttering. Enkelte av disse faktorene har også paralleller til effekter av lakseoppdrett på vill torsk.

Rømt oppdrettstorsk kan således føre til irreversible endringer i en sårbar kysttorskbestand. Rømming fra oppdrettsanlegg er sannsynlig. Erfaringene fra lakseoppdrett er nedslående, med 44 500 rapporterte rømte laks i 2020, ifølge Barentswatch.

Vi vet fra flere vitenskapelige studier at rømt oppdrettstorsk kan bevege seg over større avstander, flere titalls kilometer. Rømt oppdrettstorsk kan konkurrere med villtorsk for mat, og det er risiko for at de skal søke til gytefelt og delta i gyting med vill torsk. Det er videre risiko for at et oppdrettsanlegg kan påvirke vandringsmønsteret til vill gytefisk. Det er også grunn til å påpeke at genetisk påvirkning vil være en irreversibel endring i bestander av vill torsk.

De potensielle og langt på vei irreversible miljøvirkningene for vill fisk som her er påpekt må sies å være vesentlige, slik at KU-plikt inntreffer i henhold til KU-forskriften § 8, jf. § 10.

I søknad fra Romsdal torsk AS har imidlertid søker selv vurdert at det ikke foreligger slike forhold som tilsier at det er nødvendig med konsekvensutredning. Fylkeskommunen har heller ikke fulgt opp med å kreve fullverdig konsekvensutredning etter KU-forskriften.

I brev/notat i forbindelse med søknaden har søker selv gjort vurderinger av risiko for påvirkning av vill torsk. Brevet bærer ikke preg av faglig utredning, men selskapets egne meninger med noen henvisninger til eldre kilder. Tiltakshavers utredning av konsekvensene for vill torsk oppfyller ikke kravene i KU-forskriften kapittel 5 til innholdet i konsekvensutredninger.

2. Mangelfullt kunnskapsgrunnlag etter naturmangfoldloven

Beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap, jf. naturmangfoldloven § 8.

Konsekvensutredninger er et særskilt virkemiddel for å frembringe et kunnskapsgrunnlag som oppfyller kravene i § 8, og mangelfull konsekvensutredning kan dermed også ha den konsekvens at heller ikke kunnskapsgrunnlaget etter naturmangfoldloven § 8 er tilstrekkelig. Men også for det tilfellet at forvaltningen finner at tiltaket ikke er KU-pliktig, kreves et visst kunnskapsgrunnlag etter § 8 som ikke er oppfylt her.

I kravet «vitenskapelig» ligger at kunnskapen må være objektiv, fremskaffet ved vitenskapelige metoder og etterprøvable. Som påpekt ovenfor fremstår ikke søkers egne vurderinger og synspunkter som objektiv, vitenskapelig kunnskap.

Som påpekt av Havforskningsinstituttet og Fiskeridirektoratet, er det i denne saken mangler i kunnskapsgrunnlaget om viktige naturverdier som potensielt kan få negative konsekvenser av oppdrettsanlegget. Jo større og mer alvorlige konsekvensene kan bli, desto større vil kunnskapskravet være.

Klager mener at kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldloven § 8 ikke er oppfylt i saken.

3. Tiltaket er i strid med føre var-prinsippet

Føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9 setter også krav til saksbehandlingen, og virker sammen med kravet til kunnskapsgrunnlaget i § 8 og reglene om konsekvensutredninger: Miljøvirkninger må utredes, og eventuell usikkerhet om mulige virkninger må identifiseres og beskrives.

Mangel på tilstrekkelig sikker kunnskap kan gjøre at man i beslutningssituasjonen bagatelliserer mulige ulemper, og prinsippet trer således inn når det er betydelig usikkerhet om miljøvirkningene av en beslutning.

Det tar derfor sikte på nettopp slike situasjoner som her, hvor kunnskapsgrunnlaget om virkninger for viktige naturverdier ikke er så godt som § 8 legger opp til. Fordi kunnskapen om økologiske tilstander og sammenhenger i naturen ofte er begrenset, vil situasjoner hvor føre-var-prinsippet i § 9 må tillegges vekt foreligge rett som det er. Når det heller ikke er utarbeidet fullverdig konsekvensutredning i en sak med potensielt alvorlige miljøvirkninger, bør prinsippet få avgjørende betydning.

Når usikkerheten er stor sett i lys av de mulige konsekvenser, kan det også tilsi at søknaden må avslås, jf. Inge Lorange Backer, Naturmangfoldloven Kommentartutgave, Universitetsforlaget, 2010 s. 112, Juridika.

Klager anfører at fylkeskommunen i sitt vedtak ikke har tillagt føre-var-prinsippet tilstrekkelig vekt i lys av den betydelige usikkerheten som foreligger hva gjelder miljøkonsekvenser av torskeoppdrett i Romsdalsfjorden.

Det legges også til her at vi er kjent med en rekke søknader om nye torskeoppdrettskonsesjoner i regionen. Faren for irreversible skader på villtorskbestanden vil også øke som følge av at antall anlegg med oppdrettstorsk øker. Gitt det usikre kunnskapsgrunnlaget, bør det nå høstes erfaringer før det er aktuelt å vurdere å innvilge ytterligere tillatelser.

4. Oppsummering

Torskeoppdrett i Romsdalsfjorden har potensielt vesentlige virkninger på både vill torsk og andre naturverdier i området, og er dermed et KU-pliktig tiltak. Det er en saksbehandlingsfeil når saken ikke er konsekvensutredet i henhold til KU-forskriften.

Videre finner Naturvernforbundet at kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldloven § 8 ikke er oppfylt, og at føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9 ikke er tillagt tilstrekkelig vekt sett i lys av den mangelfulle kunnskapen om potensielt alvorlige konsekvenser for naturmangfoldet. Dette er også saksbehandlingsfeil.

Saksbehandlingsfeilene om manglende konsekvensutredning og feil bruk av naturmangfoldlovens prinsipper er feil som kan ha virket inn på vedtakets innhold og dermed leder til ugyldighet.

Naturvernforbundet mener vedtaket om akvakultur for torsk i Vorpeneset i Romsdalsfjorden på dette grunnlaget må omgjøres til avslag.

Vennlig hilsen

Øystein Folden
Fylkessekretær